

PRZEDPLATA:
Czwietroczenie dla miasta Poznania 1 Tal. 20 Sgr.
na całe Prusy 2 Tal.

INSERATY:
1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na szerokości przy-
mują się tylko w ekspedycy.

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

Drukami i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Z powodu dzisiejszego dnia pokuty i modlitwy gazeta jutro nie wyjdzie

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Paryż, poniedziałek 14. Kwietnia. — Dzisiejszy Monitor donosi, że książę Alba w niedzielę przywiózł dla cesarzewicza order złotego runa. Monitor donosi także, że książę Hieronim wyzdrowiał.

Londyn, poniedziałek 14. Kwietnia. — Dzisiejszy Times donosi za rzeczą pewną, że Austria niezwłocznie zamierza obsadzić wojskiem granice W. Ks. Parmy ku Piemontowi.

— Książę Albert uda się prawdopodobnie na chrzciny cesarzewicza do Paryża. — Lord Clarendon oczekiwany z powrotem w następną sobotę.

Berlin, 15. Kwietnia. — Najj. Pan raczył mianować pastora Carus radcą konsystoryalnym przy konsystorzu prowincji poznańskiej i nadać wojskowemu kaznodziei naczelnemu 5go korpusu wojska p. Niese charakter radcy konsystoryalnego i zamianować asesora sądu ziemiańskiego pana Bleibtreu w Bonie radcą sądu ziemiańskiego.

Berlin, 14. Kwietnia. — Izba panów przeszła na swoim posiedzeniu (25) w 12. m. b. bez dyskusji: 1) raport połączonych komisji finansowej, handlu i rzemiosł względem projektu do prawa dotyczącego się zaprowadzenia ogólnej wagi krajowej; 2) raport połączonych komisji finansowej i proceduralnej względem układu handlowego i morskiego z rządem meksykańskim; 3) raport komisji proceduralnej nad projektem do prawa dotyczącym się zaprowadzenia przepisów obowiązujących w starych częściach kraju we względnie kas zapomóg procederujących w krajach hohenzollerskich; 4) raport komisji finansowej względem projektu do prawa, dotyczącego się urzędzenia sprzedaży soli w krajach hohenzollerskich.

Co się tyczy wniosku pana Senfta w Pilcach, wedle którego mają być zobowiązani posiadacze kolei żelaznych, fabryk, do pielęgnowania chorych robotników, którzy byli u nich zatrudnieni, wniosła komisja: aby izba panów raczyła uchwalić, prośbę do rządu: ażeby zechciał wziąć pod swą rozagę, czyli na drodze prawodawczej nie możnaby zniewolić właścicieli kolei żelaznych, fabryk, rękodzielników i przedsiębiorców kopalni i innych procederów do podejmowania większych starań ku ulczeniu w pielęgnowaniu chorych robotników którzy u nich byli zatrudnieni, aniżeli dotychczasowe prawo przepisuje. Na tem poprzestał wnioskodawca. Minister handlu dodał, że rząd przedmiotowi temu uwagę swą już oddawna poświęca, o czem wiele ustanowień najlepszy dają dowód, których w innych państwach wcale się nienachodzi. Przy kolejach żelaznych są już kasy pomocy, które znaczne dodatki od rządu otrzymały i że nie można się w tej mierze na ustanowienia w Prusach zalić. Zresztą, mówi pan minister, rząd nieustannie na bacznie ma uwagę przedmiot w mowie będący. Wniosek komisji przyjęto w końcu.

Izba deputowanych dalej przechodziła w 12. m. b. ordynacją gminną prowincji nadreńskiej. Po przyjęciu jej w pojedynczych punktach przystąpiono do głosowania nad głównymi pytaniami, tj. nad wnioskiem p. deputowanego Reichenspergera, tej treści, aby izba chciała się wstrzymać od głosowania nad całą ordynacją, i nie udzielała projektowi do prawa swojej sankcyi, ale raczej wyrzec oczekiwanie, aby projekt ten przedłożony był sejmowi powincjonalnemu do sprawozdania. Przy głosowaniu nad wnioskiem odrzucono go. Wniosek pana Auerswalda: czyli w ogóle ma być odłączoną ordynacja miejska od ordynacji gminnej w prowincji nadreńskiej, przyjęto, a przeto wyrażono odłączenie między miastami a wsiami, w końcu przyjęto projekt do ordynacji miejskiej.

Poludniowy teatr wojny.

Konstantynopol, 3. Kwietnia. — Wszelkie czynią środki ku przedkiemu wycołaniu wojska sprzymierzonego z Krymu. Okrętom rosyjskim dozwolono wypływać z portów dawniej blokowanych.

— Listy z Tunis zamieszczone w pismach maltańskich donoszą pod d. 29. Marca i 2. Kwietnia, że do Beja wysłany został z Konstantynopola Hati Humayan z zawezwaniem, aby reformy tym postanowieniem objęte zaprowadzono. Bey powołał czem prędzej następcę tronu znajdującego się obecnie w Dschered, aby się z nim w tej mierze poradził. Zresztą mieszkańcy sądzą że reformy te nie dadzą się zaprowadzić, ogłoszoną równość uważając za niemożliwą, a wolność nadana chrześcianom nabywania nieruchomości wywoła nietylko między mieszkańcami największe oburzenie, ale i u rządu samego. Rząd nowego Beya zakazał nawet chrześcianom, wynajmować składów w Suk gdzie

machometanie i żydzi handel prowadzą; Europejzyków, którzy nie chcieli słuchać wypędzono z Suku. Boją się w Tunis wydarzeń podobnych do tych, które się działy w Dschidda i Meccie, i misya Su-Seduke następcę tronu do Paryża do cesarza Francuzów ma, jak mówią, związek właśnie z tą bojaźnią.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 10. Kwietnia. — Rząd gubernialny warszawski wzywa Tadeusza Wołosińskiego, b. podoficera gwardyi strzelców konnych w b. armii polskiej przed rokosem służącego, aby najdalej w ciągu 6 miesięcy przed najbliższą władzą policyjną zameldował się, inaczej wedle art. 340 i 341 kodeksu kar głównych i poprawczych postąpiono z nim będzie. — Za gubernatora cywilnego radca gub. Strożycki. — Za naczelnika kancelaryi Moraczewski.

— Sp. Michał Lefevre, jeden z znakomych, powszechnie szanowany i w ogóle żalowany obywatel guberni podlaskiej, testamentem na kilka dni przed śmiercią zrobionym, cały majątek ziemski wartości 900,000, legatami dla przyjaciół i sierot rozporządził, a nawet wartość ruchomości, srebra, ekwipażów na dobre czyny przeznaczył. Przesyłam na ręce redakcyi rs. 1, dla sierot tow. dobr., ażeby w pacierzu westchnęły do Boga, o zesłanie znacznej liczby kandydatów na kupno tych dóbr ziemskich, które na publiczną licytacyą wystawione będą; los bowiem wielu sierot od pomyslniej sprzedaży tego majątku zależy.

Warszawa, 11. Kwietnia. — Ks. głównodowodzący armii zachodnią namiestnik Królestwa Polskiego, pragnąc przyjsć z pomocą mieszkańcom tu-tejszego kraju, znajdującym obecnie trudność wyżywienia się, rozkazał aby ze zbywającego w magazynach wojskowych, znajdujących się w guberniach warszawskiej, lubelskiej, płockiej i Augustowskiej, zapasu prowiantu, użyto na sprzedaż lub rozpozyczenie po niższych cenach, następującą ilość: mąki czerstwert 22,310; sucharów 18,928; kaszy 2890.

— Zaonegdaj, kobieta z nazwiska i pochodzenia niewiadoma, około lat 30 mająca, wstąpiwszy do sieni domu Nr. 1191, nagle życie zakończyła. (Podobne przypadki często się teraz zdarzają w Warszawie. Przyp. red. Gaz. W. X. P.)

— Komisja archeologiczna, przy muzeum wileńskim starożytności na posienzeniu w dniu 11. z. m. odbytem, wybrała na członków honorowych: pp. Józefa Śniadeckiego i Mieczysława Tukallo; na członka współpracownika p. Ant. Zaleskiego.

Rosya.

Petersburg, 2. Kwietnia. — Onegdaj wysłano ztąd w prowincye państwa w wielu tysiącach egzemplarzy manifest cesarza. Wczoraj rozdawano go tutaj. Wszędzie w kraju odczytują go z ambony i przydają odpowiednią doń modlitwę dziękczynną. Uregulowanie granicy Bessarabii, o którym jest mowa w manifestcie, nazywają tu: podziękowanie Austrii za wyprawę węgierską.

Petersburg, 4. Kwietnia. — Wiemy już, że cesarz na żądanie szlachty rosyjskiej wydał list, potwierdzający im prawa, nadania; to samo uczynił co do szlachty Kurlandyi, Estlandyi, Lifflandyi i Orel, przyrzekając im dotrzymanie nadanych praw.

Francya.

Paryż, 8. Kwietnia. — Tak są niepewne ztąd wiadomości, że co jedni korespondenci głoszą za niezachwiane, to samo drudzy, a nawet i ci sami zaprzeczają i odwołują później. I tak donosi koresp. gaz. kolońskiej z powyższej daty, że sprawa włoska, o której pan Cavour podał do cesarza obszernie memorandum, i której obszernie poświęciła Times sprawozdanie, wcale nie była przedmiotem dyskusyi konferencyi. Nasamprzód — mówi on — rozprawiano o tem, kiedy ma być blokada na morzu zniesioną, co jak doniósł Monitor, zatwierdzeniem zostało. Następnie przyszła sprawa wyjścia załogi austriackiej z Księstw Naddunajskich pod rozagę i została tak roztrzygniętą, że to się ma stać, zaraz po ratyfikacyi. I państwa zachodnie poczną się rugować później, lecz wolniej dla ogromnego materiału wojennego. To także na konferencyach uwzględniono. Posiedzenie konferencyi zajmuje się obecnie urzaniem Księstw Naddunajskich.

Paryż, 9. Kwietnia. — Nord bruxelski pierwszy raz ukazał się w Paryżu. Wszystkie żurnale przedrukowały z niego manifest cesarza rosyjskiego. Patrie przydaje doń następujące uwagi: Żebyśmy postąpili zapuszczając się z powodu manifestu w dyskusye jakiegokolwiek. Lud francuski za wiele posiada myślu dla uczucia narodowego, aby go w innych narodach nie chciał pojąć. Wiemy dla czego walkę rozpoczęto, jak ją prowadzono i jak ukończono; mamy powód być zadowoleni z pokoju zawartego. I to jest dosyć dla nas i dla Europy.

— Siècle zawiera dziś pod napisem: »Un simple renseignement« dość obszerny artykuł o Włoszech i nieszczęściach, jakie Austria na kraj ten sprowadziła. Pismo to stara się liczbami dowieść, że zajęcie państwa papieżkiego przez Austryaków w niczem nie przyczyniło się do polepszenia stanu mieszkańców tego kraju i że zbrodnie w legacjach znacznie się powiększają od czasu, jak rej wodzą Austryacy.

— Pan Carel, ojciec słynnego redaktora dawniejszego Nationela Armand Carel, umarł mając lat 95.

— Bank francuski świetnie zrobił interesa w ostatnim kwartale; mówią, że dywidenda wynosi 82 franków za ten czas.

Anglia.

Londyn, 9. Kwietnia. — Gazeta rządowa London Gazette zawiera urzędowe doniesienie tej treści:

Urząd zagraniczny d. 8. Kwietnia. Zawiadamia się niniejszem, że aż do nastąpienia ratyfikacji układu pokojowego zawarte zostało między Wielką Brytanią i jej sprzymierzeńcami z jednej a Rosją z drugiej strony zawieszenie broni na morzu i na lądzie, i w skutek tego wydany został rozkaz do zniesienia natchmiastowego blokady portów rosyjskich.

— Przegląd floty w Portsmouth odracza się z dnia 16. na 22. albo 23. Kwietnia. Sądzą, że do tej pory nadejdą już ratyfikacje pokoju, tak, że rewia ta służyć będzie mogła za uroczystość obchodzoną za zawarty szczęśliwie pokój. Admiralicja dokłada wszelkich starań, aby wyższe osoby z wojskowości i dyplomacyi mogły z wszelką łatwością przypatrzeć się przeglądowi tych okrętów.

— Komitet komisji krymskiej zajmuje się ciągle słuchaniem świadków.

— Times zawiera odezwę kilka kolumn obejmującą, podpisaną przez 55 obywateli z City do wyborców połączonego królestwa, aby przyłożyli się do emancypacji żydów.

— Globe przemawia w artykule wstępnym bardzo gorąco za memorandum hrabi Cavour w sprawie włoskiej wydanem.

Posiedzenie izby wyższej z d. 8. Kwietnia. — Pan Hardwicke wniósł, aby przegląd floty, mającej nastąpić pod Portsmouth, zarazem i do tego użyto, aby się przekonać o dobroci okrętów nowym sposobem budowanych. Następnie żąda Claricarde odczytania raportów o położeniu finansów w Indyi, a to tem bardziej, że obecnie roczny deficyt wynosi 2 miliony funt. szterl. Wniosek przyjęto.

Posiedzenie izby niższej z d. 8. Kwietnia. — Podany wniosek przez p. Muntz, »że interesa kraju wymagają słusznego i stosownego podziału podatku dochodowego i majątkowego, mianowicie ze względu na stopień, w jakim dochód przemysłowy i rzemieślniczy podlega do podatku w porównaniu do stałego majątku«, odrzucony został tymczasem z powodu, że zbyt mało członków izby i że przedmiot zbyt jest ważny, bo dotyka zasady podatkowania. Następnie lord Advocate otrzymał pozwolenie do wniesienia dwóch bilów dotyczących się sprawy szkolnej w Szkocji. Dalej wniesiono o wybór komitetu osobnego celem podatków okrętowych, i gdy miano przystąpić do wyboru takowego, wystąpił pan Scott i wniósł, aby do komitetu przybrano członków z Irlandyi. Co się też stało, przydając do pierwotnej listy członków komitetu dwóch członków z Irlandyi.

Londyn, 10. Kwietnia. — Gazeta urzędowa zamieszcza dwa postanowienia z 9. Kwietnia, podług których znoszą się 1sze zakaz prowadzenia handlu z Rosją na morzu, 2ie zakaz wywozu broni, amunicyi i t. d.

Posiedzenie izby niższej z 9. Kwietnia wywołało nader żywą i obszerną dyskusję co do odczytania 2go billu zamierzającego zniesienia formy przysięgi tak nazwanej abjuracyjnej jako już nieodpowiedniej dzisiejszemu położeniu kraju. Wniosek ten był wprowadzony, w celu ułatwienia przystępu żydom do urzędu i do zajęcia miejsca w parlamencie. Odrzucony został i odczytanie 2ie billu nieprzyjęte.

Hiszpania.

W miastach Walencyi zaprowadzono stan oblężenia. — Kortezy przyjęły plan finansowy (połączony z planem Santa Cruz) progresistów. — Prawo przedań dóbr przyjęte w wykonanie w prowincjach biskajskich i nie obawiają się żadnej niespokojności. Marszałek Espartero uda się 22. Kwietnia do Valladolid.

Włochy.

Rzym, 2. Kwietnia. — Watykan otrzymał niedawno z Wiednia nowy dowód sympatyj dla siebie w wysłaniu doktora Feskra, który ma się dokładnie przekonać, jak kurya rzymska rozumie prawo kanoniczne i jak je mieć chce traktowanem. Mogłoby to uderzać, gdy zwążywszy, że Bullarium Romanum i uchwały konsylium trydeńskiego wyraźnie i obszernie uczą, co jest prawem. Nie należy wszakże zapomnieć, że w Rzymie w kanonistyce wiele rzeczy uchodzi za prawne, które gdzieindziej i w Austrii krzywo albo źle zrozumiane bywają, mianowicie, gdy chodzi w praktyce o kompetencję państwa w kościele.

Rzym, 3. Kwietnia. — Ojciec św. odprowadził w kaplicy Sykstyńskiej, otoczony gronem kardynałów, patriarchów, arcybiskupów i biskupów, uroczyste nabożeństwo na zawarcie pokoju.

— Bank San spirito, który na początku roku bieżącego pożyczką wydźwignął rząd z przykrego położenia, otrzymał w nagrodę pozwolenie puszczania w obieg banknotów za milion. Banknoty te nie mając żadnego kursu przymusowego i będąc wystawione na 2 skutki, nie mają ustalonego obiegu w kraju.

Neapol, 4. Kwietnia. — Z powodu panującego na wschodzie tyfusu przybywający ztamtąd mają ulegać kilkudniowej kontumacyi.

Genewa, 6. Kwietnia. — Hrabia Chambord przybył tu. W Neapolu utworzono posadę prezydenta Junty rewizyjnej dla druków zagranicznych i powołany na nią został pan J. Borbati.

Turecja.

Pismo paryżkie Presse podaje główną treść memorandum dawniejszego wielkiego wezyra Reszyda baszy co do reform. Reszyd basza oskarża teraźniejsze ministerstwo tureckie, że niewykazawszy krajowi dostateczne potrzeby zerwania z przeszłością zawezwało zagraniczne mocarstwa na konferencje, w których rozprawiano o wewnętrznej organizacyi, o wewnętrznej administracyi, że gabinet udaremnił wyszukanie zapowiedzianych reform, przyrzekając

ludności muzułmańskiej albo sam, albo przez urzędników swoich, że reformy nie przyjdą do skutku. Memorandum to kończy się tem żądaniem: żeby obowiązki, jakie w obec Europy we względzie reform przyjęto na siebie, były ściślej i uczciwie wykonane, jeżeli nie ma państwo popaść na nowo w zawiachzenie.

Kronika miejscowa.

Poznań, 14. Kwietnia. — Obrzęd zaślubin naczelnego prezesa Puttkamera odbył się w Szamotułach dnia 8. m. b. Młoda para bawi obecnie w Berlinie, z kąd w przyszły tydzień z powrotem oczekiwana. Przez czas tej nieobecności zawiaduje czynnościami prezydialnymi nadradca rejencyjny Münchhausen.

W Lesznie, jak ztamtąd donoszą, dają się już uczuwać błogie skutki pokoju. Tegoroczny wielkanocny jarmark lipski nader pomyślnie się odbył, mianowicie pod względem odbytu na surowe płody, na który Leszno swój kontyngens dostawia w skórkach króliczych i szczeci. Wyrób pierwszych od lat wielu zatrudnia tu mnóstwo rękodzielników; od koniunktur i obrotu tego fabrykatu na walnych targach zawisło mienie a nawet był wielkiej części tutejszej ludności. Zatanowanie wywozu do Anglii, Francyi, Ameryki, a głównie na Wschód, odbiera zarobek kilkuset rodzinom. Dopiero co odbyty jarmark wyzerpał wszystkie zapasy, i fabryki skwapliwie zajęły się teraz wykonaniem nowych zamówień. — Prace około kolei żelaznej w najczynniejszym są ruchu. Dzień i noc liczne furmanki rozwożą szyny żelazne w przeznaczone stacje. Mianowicie przy dworcu i w jego okolicy z dniem każdym widoczniejszy postęp. Tu łożę z szcerbu piaskowego już ukończone i małe wozy transportowe po szynach przebiegają przestrzeń do stacyi Alt-Boye. Robota około wewnętrznej budowy dworca, toż około wzniesienia gmachu zakładu maszynowego już rozpoczęta.

— Komitet centralny wszystkich stowarzyszeń asekuracyjnych rzecznych w Prusiech zrobił wniosek do ministerstwa o uregulowanie żeglugi na wschodnich rzekach Prus (Noteci, Warcie, Wiśle, Brdzie) na wzór regulaminu dla żeglugi reńskiej. Skutkiem tego przedłożone zostały radzie regulem w Bydgoszczy cztery punkta do zaopiniowania: 1) Co do utworzenia komisji rewizyjnej statków; 2) co do egzaminów, od których ma zależeć prowadzenie procedury szyperskiego; 3) co do zaprowadzenia ksiąg służbowych na skutkach i nareszcie 4) co do urzędzenia policji rzecznej. Stacje tej ostatniej mają być w Bydgoszczy, Szreterowie i Czersku.

(Nadesłano.)

Listy z nad Orli.

LIST CZWARTY.

Od ostatniego listu mojego, pierwszą książką, w naszej prowincyi wydaną, która mię doszła, jest Przegląd Poznański. Ażem się przeraził, gdy mi wręczono ten tom ogromny, z trzech razem poszytów złożony i blisko 500 stronnic nabitego druku zawierający. Jest więc co czytać, i byłoby o czem pisać, gdyby nie ta okoliczność, że Przegląd tak poważnymi zajmuje się przedmiotami, z taką je erudycją obrabia, iż zaledwie godzi się pobieżnie dotykać je piórem. Na szczęście, poszyty obecnie zamykają w sobie więcej tak nazwanej pięknej czy lekkiej literatury, niż poprzednie. Niedawno poświęciłem obszerny list Dodatko wi do Czasu. Pismu miejscowemu należy się bliższa uwaga i rozbiór bardziej szczegółowy. Rzecz więc moją na dwa listy rozłożyć.

Poszyty te otwiera poemat J. U. Niemcewicza p. t. Puławy. Przez lat z górą 50 utwór ten leżał zapomniany w tece jednego z przyjaciół poety, i aż dopiero dziś na jaw wychodzi, gdy już Puławy nie istnieją, a wszystkie osoby w nim wzmiankowane stały się postaciami historycznymi. Chociażby więc wielkiej wartości literackiej nie posiadał, to pod względem dziejowym winien obudzić powszechną ciekawość i zajęcie. Niemcewicz wiele pisał od ręki. Co mu przyszło na myśl, zaraz w słowa ubierał. Udarzony rzadkim dowcipem i niezmierną w tworzeniu łatwością, pisał często bez zamiaru drukowania, prosto dla własnej przyjemności. Sam się przyznaje w przedmowie do Jana z Tenczy na, iż się natłogowi autorstwa oprzeć nie może. Wstawał bardzo rano, spędzał kilka godzin piórem w rękę, poczem wielokrotnie odczytując co nakreślił, zwykłe sam naśmiawszy się do rozpuku, rzucał w kąć swą pracę, chyba że go który z przyjaciół zeszedł na gorącym uczynku i wydarł mu ją dla podania do powszechnej wiadomości. Nieraz też sam swoje płody wysmiewał. Oto na przykład i w tym poemacie mówi, że książę jenerał srogim się gniewem zapalał

Zważając, jak Niemcewicz gryzmołac w zawody,

Roni niedonoszonych dziełek swoich płody,

Nie bacznym — byle tylko coś w drukarniach znaczyć —

Nie przestaje bez braku bagrać i tłumaczyć.

Świegotliwa ta gorączka, jak sam swą manję pisarską tu zowie, wydała wiele utworów, którym niejedną wadę, osobliwie niepoprawność i wielomówstwo, zarzucić można, ale nie znam żadnego, gdzieby te niedostatki albo blaskiem niepospolitego dowcipu, albo ujmującą rzewnością tęsknoty nagrodzone nie były. Tak też i w tym poemacie jest wiele miejsc słabych, są wiersze nieudbane, jest czasami nużąca rozwlekłość, ale z drugiej strony ileż tu miłego dowcipu, ile głębokiej smętności, a zawsze takie serdeczne przywiązanie do kraju i jego pamiątek! Górującymi tu postaciami, są oczywiście książę jenerał ziem podolskich i jego żona, którym Puławy winne całą swą świętność. Łatwo przewidzieć, że książę jenerał stanie się wkrótce dla romansopisarzów i gawędzących poetów, czem dotąd za nadto wyłącznie był Karol Radziwiłł. Już Pol dał początek w swym Sejmiku w Sądowej Wiszni. Niniejszy poemat doda nową w tym kierunku pobudki. Jest tu pełny obraz księcia jenerała. Widzimy go jak idzie spać z książką w rękę i znów z książką wstaje, jak wychodzi, by słuchać proźb i czytać supliki zgromadzonego w sieni tłumy ubogich, często

Takich, którzy gospody zostawili dłużne,

Przyjechali z Warszawy pocztą po jałmużne.

Widzimy go jak niedbały na skwar słońca wyjeżdża gospodarować na Pogożu, wiosce, której arendę sam od siebie trzyma, widzimy go znów w gabinecie zgłębiającego dzieje narodów lub układającego komedye, widzimy

przy stole jak czestuje swych gości napojem, który podchlebca tylko zwie winem, octem człek rzetelny, widzimy jak

On, co pokarm obfity tysiącom rozda,

Na kotlecie lub kości cielęcej przestaje,

I w dwóch minutach czasu biesiadę swą kończy.

Zgoła, widzimy go w każdym zatrudnieniu i w każdej dnia porze. Obok niego wznoszą się postacie, może mniej wybitne, ale nie mniej szacowne, jak Stanisława Potockiego, Ciesielskiego, Konstancyi Dębowski, a szczególnie marszałka Ignacego Potockiego i księdza Piramowicza. Ten ostatni nie jest z nazwiska wymienionym, ale niewątpliwie do nikogo innego zamieszczony tu obraz cnotliwego kapłana stósować się nie może. Do objaśnień Przeglądu w tej mierze ośmielię się dodać, że Grzegorz Piramowicz miał brata, również czcigodnego kapłana, który po nim był plebanem w Kurowie, sam zaś przebywał się do Międzyrzycza, gdzie życia dokonał. Zaś po tamtym objął probostwo ksiądz Piętkowski, dzisiejszy biskup lubelski, i tamże aż do wyniesienia swego na tę godność zostawał. Oprócz tych wizerunków, znajduje się w tym poemacie pełno pomniejszych, wiele wspomnień okoliczności już dziś zatartych, szereg przepysznych obrazów sielskich, dokładny opis zabaw puławskich, przejażdżek w sąsiedztwo, a zwłaszcza wspaniałego ogrodu ze wszystkimi pamiątkami, w pośród których panuje Sybilla zawierająca najdroższe zabytki narodowe. Ustępów lirycznych, ustępów przejmujących tęsknotą nacechowane, są dziwniej prostoty i wdzięku, i mogą stać obok najwznioślejszych utworów Niemcewicza.

Drugim artykułem w Przeglądzie jest rozprawa o wychowaniu publicznym w Stanach zjednoczonych i w Anglii. Autor skrętnie pobiera należne wiadomości w tym przedmiocie. Rzecz sama jest mało dla nas pocieszająca. Mamy bowiem obok siebie, to jest w Pruszech, daleko lepszy przykład wychowania publicznego. I Ameryka i Anglia najwięcej odwołują się do Prus po wzory w tym względzie. W Anglii dopiero w bieżącym roku ustanowiono coś naksztalt ministerstwa oświecenia. Przed kilkoma jeszcze laty zarzucano rządowi angielskiemu, że wydawał mniej na wychowanie ludu, niż na budowę stajni królewskich.

Następuje ogromny artykuł, sam w sobie jakby osobne dzieło stanowiący, „O Dziejach Narodu Czeskiego, z powodu prac ostatnimi czasy przez Pałackiego wydanych. Dzieje te obejmują okres najdawniejszy, a mianowicie od r. 895. do r. 1253. Wszystko tu się mieści, wypadki historyczne, prawodawstwo, zwyczaje, ocenienie oświaty i zabytków piśmiennych, zgoła cały obraz zewnętrzny i wewnętrzny życia krajowego. Autorem tej rozprawy jest Dr. H. Bońkowski, który jak mi się zdaje, już tłumaczył Szafarczyka, i cały swój zawód poświęcił badaniom historii pobratymczych narodów słowiańskich, a szczególnie Czech i Morawy. Tylko też długa i mozolna nauka może usposobić do pisania takich jak ten artykułów. Praca ta tém jest cenniejszą że zawiera tysiące objaśnień, porównań, zbliżeń z naszymi własnymi dziejami, prawodawstwem i zwyczajami. Dołączonych do niej pięć dodatków zawiera 1. Rozprawę o prawie starosłowiańskim. — 2. Rodowód panujących czeskich, którzy w tym okresie polskie i czeskie zasiadali trony. — 3. Katalog wyższego duchowieństwa w Czechach i Morawie aż do połowy XIII. stulecia. — 4. Wyłuszczenie wyższych urzędników dworu królewskiego w tymże okresie. — 5. Początki rodopisu i miejscopisu znaczących rodzin w Czechach i Morawie. To samo da już poznać z jaką starannością i erudycją ten artykuł jest obrobiony. Wielka to dla uczonych polskich przysługa.

Jeżeli rozprawa ta nie jest dla każdego pojęcia i gustu zarówno przystępną, to natomiast idący za nią artykuł nauczyci i zabawi wszystkich. Jest to opis Cesarstwa Niebieskiego, z okazji niedawno ogłoszonej podróży przez księdza Hac. I tu pełno nauki, a przecież całość czyta się jak romans. Jeżeli się nie mylę, napisał to orientalista, który już wiele szacownych prac o Chi-

nach, Persyi i całym wschodzie w Przeglądzie zamieścił. Styl jasny i łatwy dodaje wiele uroku całemu opowiadaniu. I ten artykuł jest nader długim. Nie mogąc więc wskazać miejsc najbardziej zajmujących, ograniczę się na przytoczeniu pewnej części zamieszczonych tu zdań i morałów chińskich, bo te nietylko Chińczykom przydać się mogą, jak naprzykład:

Można być przyzwoitym nie będąc mądrym, ale żadna mądrość nie może się obejść bez przyzwoitości.

Przyzwoitość zdobi cnotę a maskuje występki.

Książki mówią do umysłu, przyjaciele do serca, niebo do duszy, a wszystko inne tylko do uszu.

Szyderstwo jest błyskawicą potwarzy.

Żal po szkodzie jest wiosną cnoty.

Cnota nie daje talentów, ale może je zastąpić; — talenta nigdy nie zastępują cnoty.

Etykieta jest dymem przyjaźni.

Gdzie serce nie w spółce z dowcipem, tam najgórniejsze pomysły błyszczą i nic więcej: dla tego to nauka tak mało przekonywa, a uczciwość tak wiele wymowna.

Dowcip kobiet jest żywe srebro, serce ich wosk.

Najciekawsze z kobiet spuszcza oczy dla tego, aby na nie patrzano.

Gdy się zejdą mężczyźni, przysłuchują się co który mówi; — gdy się zejdą kobiety, przypatrują się jak która wygląda.

Piękne drogi nie wiodą daleko.

Drzewo wywrócone wiatrem, więcej miało gałęzi niż korzeni.

Pies w psiarń szceka na pchły swoje, pies na polowaniu nie czuje ich.

Więzienia są w dzień i w nocy zamknięte, lecz zawsze pełne, — kościoty stoją zawsze otworem a pusto w nich.

Przychodzące wam myśli przyjmujcie jak goście, a z pożądlivościami waszemi obchodźcie się jak z dziećmi.

Wielka wieża mierzy się wysokością jej cienia, wielki człowiek liczbą zażdrośników jego.

Rób prędko co niezbyt nagli, abys mógł robić powoli to co nagli.

Bogaty znajduje krewnych w najdalszych krajach, ubogi nie spotyka ich nawet w kregu własnej rodziny.

Droga do sławy prowadzi przez pałace, do bogactwa przez kramy, a do cnoty przez pustynie.

Przybyli do Poznania 12. Kwietnia.

BAZAR: hr. Dąbski z Kolażkowa, Lipski z Ludom, Jaraczewski z Jaraczewa.
HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Wendorff z Szczeciu, Cohn i Landsberg z Bgrlina, Turno z Obieziera, Hoffmann z Ruchoie.

HOTEL DREZDENSKI MYLIUSA: Nagel z Rathenow, Krieger z Bliese, Markwald i Hirschberg z Pily, Cohn z Schwedt i Hinze z Wrocławia.

HOTEL BAWARSKI: Ferne z Szczecina, Pawłowska z Paruszewa, Dannappel z Płazek, Łaszczński z Grabowa, Święcicki z Mościewa, Wittan z Borzęcizek, Szumann z Sremu.

HOTEL DU NORD: Łącki z Zembowa, Sulerzycki z Piątkowa, Kierska z Karolewa, Richter z Samocina, Hemlein z Monachii.

POD CZARNYM ORŁEM: Kromray z Trzemeszna, Niedarowski z Rud, Rudlicki z Strzałkowa.

POD ŻŁOTĄ GESIĄ: Sudowski i Rankowski z Rud.

HOTEL BERLIŃSKI: Pestrich z Rokicina, Kropiwnicki z Pempowa, Schulz z Berlina.

HOTEL PARYŻKI: Wilkoński z Chwalibogowa, Ziętkiewicz z Cerekwicy, Fromholz z Nekli, Lossow z Starczynowa.

HOTEL EICHBORNA: Langner z Grudziądza, Wehrmann z Kempna, Kania z Tarnewitz, Theune z Królewa.

POD KORONĄ: Lewy z Wągrówca, Caro z Czempinia, Drossner z Lubasza, Rosenberg z Łabiszyna i Salomonski z Lwówka.

HOTEL KRUGA: Grünowald i Felswand z Wrocławia.

HOTEL WROCŁAWSKI: Piermann z Hundeshagen, Atzler z Xiąza.

Théâtre de Posen.

Mercredi 16. Avril 1856.

REPRÉSENTATION EXTRAORDINAIRE.

Les Boulevards de

PARIS

en 33 Tableaux.

UN VOYAGE

au Sacramento, à San Francisco

jusqu'à l'Isthme de Nicaragua.

AVIS.

J'ai l'honneur d'informer les habitans de Posen que je ne donnerai que deux représentations de Paris en cette ville. Je prie les personnes qui désirent avoir du place, de faire prendre leurs billets chez le Castellan du théâtre. **Goulard.**

Doniesienie szkolne.

Egzamin w mojej szkole panien odbędzie się w Środę dnia 30. Kwietnia przed południem. Kurs letni zaczyna się w pierwszych dniach Maja w moim własnym domu na Fryderykowskiej ulicy Nr. 193., naprzeciwko łoży i kościoła ewangelickiego. Ponieważ instytut ten teraz w stósowniejszym miejscu istnieje zaczyna, mając bowiem mały ogród i zamknięty plac, sądzić więc, iż do przyjęcia pensyonarek i uczennic ze wszech stron zaleca się.

Gniezno, dnia 12. Kwietnia 1856.

A. Rother, przełożony.

Sztuce do rysowania prawdziwe Szwajcarskie, jako też szkolne są do nabycia w znacznym doborze u optyka **Bernhardt,** plac Wilhelmowski 4.

Drelich na wańtuchy gładki i w paski, jako też płótno na wańtuchy do 62 funtów ciężkie, jest tanio do nabycia u

Antoniego Schmidta.

Poznań, dnia 15 Kwietnia 1856

Przez osobiście uskutecznione zakupienia na jarmarku Lipskim i odebrane nadsyłki z najznakomitszych fabryk krajowych i zagranicznych urządziłem skład mój na zczynającą się porę roku jak najdo-

statniej i jak najgustowniej, i zapewniam sprzedaż rzeczywistej wartości towarów za ceny ile możności nie drogie.

Poznań, dnia 15. Kwietnia 1856.

Antoni Schmidt.

Skład towarów modnych dla mężczyzn

Braci Asch

przy ulicy Nowej w greckim kościele, donosi uprzejmie, iż odebrał towary z jarmarku Lipskiego i nowości z Paryża i Londynu.

Dnia 5. Maja r. b. w mieście Żninie przypadający jarmark odłożony jest na 28. Kwietnia.

Dobra w powiecie Średzkim położone, dawniej do Ekonomii Królewskiej należące, teraz na własność oddane, 1½ mili od Poznania, 3 mile od Środy, ½ mili od szosy z Poznania do Kostrzyna prowadzącej odległe, są z wolnej ręki do nabycia, a warunki kupna mogą być u niżej podpisanego przejrzane.

Dobra te zawierają około 640 mórg włącznie 36 mórg łąk, dobrej pszenicznej roli, wielki, dogodny, obszerny, całkiem z palonej cegły pobudowany dom mieszkalny z sklepami, potrzebną ilość budynków gospodarskich, piękny ogród owocowy i warzywny przy domu, mają niejakie dochody w pieniądzech i są aż do Śgo Jana 1856. r. wydzierzawione.

Inwentarz gospodarczy jest wprawdzie własnością dzierżawcy, tenże jest jednakowoż zobowiązany, tyle takowego dotychczasowemu wydzierzawiającemu podług taxy, nastąpić mającej na gruncie pozostawić, ile wydzierzawiający żądać będzie.

Okolo ⅔ części ceny kupna mogą na gruncie pozostać, ⅓ część atoli musi być wypłaconą.

Poznań, dnia 14. Kwietnia 1856.

Zemsch, Radzca Sprawiedliwości.

Perspektywy

któremi na 2 mile odległości widzieć można, sprzedaje, dla zmniejszenia mego bardzo wielkiego zapasu, po 5 Tal. za sztukę: również są u mnie za tanie pieniądze Meguskopy i perspektywy w laskach dla podróżujących po górach.

Wilhelm Bernhardt, optyk, plac Wilhelmowski Nr. 4.

Istniejący od roku 1819.

Lipski zakład zabezpieczenia ruchomości od klęsk ognia,

dający prócz kapitału zakładowego dostateczne bezpieczeństwo oszczędzonym znacznym funduszem rezerwowym, przyjmuje zabezpieczenia od klęsk ognia na **ruchomości, towary** wszelkiego rodzaju, **zboże, bydło** i inne przedmioty, za opłatą **stałych i niskich** premij.

Rolnikom udziela tenże zakład podług osobnego planu, korzystne warunki i ułatwienia.

Zawiadamiając o tém interessowaną publiczność, upraszam o łaskawe polecenia w tej mierze, z uprzejmym nadmienieniem, iż formularzy do zabezpieczeń bezpłatnie u mnie dostać można i żądane informacje chętnie udzielam.

Poznań, dnia 14. Kwietnia 1856. **Henryk Rosenthal,**

Agent główny Lipskiego zakładu zabezpieczenia ruchomości od klęsk ognia, przy ulicy Fryderykowskiej Nr. 30.

Towarzystwo**zabezpieczenia za szkody z gradobicia w Erfurcie,**

które w końcu roku 1855

12,684 Członków z summą zabezpieczenia 12,418,625 Tal. liczyło, a za 1612 pomieszonych szkód 139,053 Tal., 29 Sgr. 6 Fen. wynagrodzenia zapłaciło, a przytém fundusz rezerwowy 17,000 Tal.

zebrało, do którego i Nowowstępującym udział należy, i w tym roku, jak dotąd, zabezpieczenia po niskich składkach przyjmuje.

W jedenastu latach swego działania zapłaciło Towarzystwo wynagrodzenia **gotówką 1,051,733 Tal. 28 Sgr. 1 Fen. do rąk 9642 Członków.**

Szkody zdarzające się reguluje kommissya składająca się z 3 Członków a to w jak najrzetelniejszy sposób. Wszelkie przewyżki idą stósownie do postanowień Statutu na korzyść Członków.

Do przyjmowania i wygotowania wniosków do zabezpieczeń, jako i do wydawania Statutów i formularzy wnioskowych poleca się **C. Meyer w Poznaniu, Agent jeneralny,**

(ulica Wilhelmowska, 15, obok Król. Banku),

a w miastach innych, powiatowych, postanowieni tamże Agenci.

Pasty na wszelkie choroby piersiowe,

na uleczenie całkowite chorób piersiowych jakimi są: katar, kaszel, dychawiczność, ściśnienie piersi i t. d. niema nic skuteczniejszego i lepszego jak **Pale Pectorale** przez aptekarza **Georga w Epinal.** Lekarstwo to sprzedaje się we wszystkich miastach w Niemczech, a w **Poznaniu**, tylko w Cukierni i fabryce karmelków **A. Szpingiera**, na przeciw zegaru pocztowego.

W Rynku Nr. 49.**WYPRZEDAŻ****W Rynku Nr 49.****GOTOWYCH UBIORÓW MĘZKICH.**

Z powodu zaprzestania handlu ubiorów męzkich, sprzedają się wszelkie towary, aby ich się spiesznie pozbyć **25 procent niżej kupna**

jako to: twiny z dubeltowego i pojedynczego dyfflu, surduty sukienne, latowe twiny, atlasowe, bukskinowe, wełniane i dreliszkowe, spodnie z materyj zimowych i latowych, westki jedwabne, kaźmierkowe i pikowe, w Rynku Nr. 49. obok braci Andersch.

Co dopiero powróciwszy z walnego jarmarku

Lipskiego mogą śmiało polecić na porę obecną **strojne kapelusze słomkowe, jedwabne, czepeczki, stroiki, kwiaty puryżkie, wstążki i inne przedmioty** odpowiednie, tak bardzo w tym czasie przez damy poszukiwane.

Handel mód i strojów w Poznaniu **Julii Nowickiej,** ulica Wodna Nr. 28.

Uwiadamiam niniejszém Wysoką szlachtę i szanowną publiczność miasta tego jako i zamiejscową, że w fabryce mojej na Chwaliszewie pod Nr. 76. znaczna ilość pieców wszelkiego rodzaju, mojej fabryki, szecińskie jako też zagraniczne, które dla korzyści tańszego expensu drzewa urządzone są i daleko lepsze od żelaznych do palenia koaksu i węgli polecam, **K. Kamiński,** Garnearz.

Pierwszą nadsółkę świeżego angiels. Portland-Cement otrzymał koleja żelazna i ofiaruje tanio **Rudolf Rabsilber,** Spedytor.

Ekonom niezony w średnim wieku, który przez wiele lat administrował największe majątności, życzy przyjąć zaraz lub od Św. Jana r. b. samodzielny zarząd dóbr o ile być może w Wielkiem Ksiestwie Poznańskiem. Kaucya według upodobania złożoną być może. Bliższych szczegółów dowiedzieć się można na frankowane zapytania w Ekspedycyi tej gazety.

Drzewka wiśniowe, jabłkowe, orzechów włoskich, morwowe i inne owocowe jako też **parkowe i krzewy do upiększenia,** mianowicie bardzo piękne **róże, Calicanthus,** itd. niemniej **nasiona marchwi i buraków** poleca po nader umiarkowanych cenach **H. Barthold,** inspektor plantacyj.

Rolnikom poleca do siewu krzyżę letnią, wielki i mały jęczmień. **Teodor Baarth.**

Kartofle cehulowe nadeszły i upraszam panów, którzy je zamówili, o łaskawy odbiór takowych **Teodor Baarth.**

Olbrzymie proso do siewu, mackę po Talarze, dostać można w **Piotrowie** pod Poznaniem i u kupca **L. Zupańskiego** w Poznaniu stary Rynek Nr. 54.

Do siewu polecają groch, owies, wykę, lupinę i polną krzyżę w najlepszych gatunkach **Basch & Lithauer.**

Szanownym gościom

naszym zamawiającym **Rio frio i saskie kartofle cebulowe** donosimy, że takowe dziś koleja żelazna nadeszły, opatrzone pieczęcią rządową w miechach po 2 sześce. Niejaka ilośćią możemy jeszcze rozrządzać i polecamy je na sprzedaż. Poznań, dnia 12. Kwietnia 1856.

Handel nasion **Braci Auerbach.****Do siewu poleca**

groch, jęczmień, owies, koniczynę białą i czerwoną, tymoteusz i rzep letni w przewybornych gatunkach.

Heimann Marcus, na rogu Rynku i Wrenieckiej ulicy Nr. 91.

Tym panom, którzy dobra sprzedać lub kupić, wydzierzawić lub zadzierzawić chcą, poleca się agent dóbr.

T. H. Hartmann w Wronkach.

W **Winnęgórze** pod Miłostawiem jest ośm osłów na sprzedaż, cena od 10 do 25 Tal.

Makuchy rzepiowe i lniane poleca po niżonych cenach

Heimann Marcus.

Ja się tu osiedliłem i mieszkam na **Wrocławskiej ul. 30.** na parterze. Zastać mnie można od 9—10. i od 2—4. godziny.

Poznań, dnia 15. Kwietnia 1856.

Dr. Rehnert,

lekarz praktyczny i t. d., lekarz na oczy.

Od 1. Kwietnia r. b. mieszkam w domu **Gudriana, Burmistrza,** na placu **Wilhelmowskim** pod Nr. 12. przy teatrze położonym.

Poznań, dnia 1. Kwietnia 1856.

Zembsch, Radzca Sprawiedliwości.**Zmiana lokalu.**

Szanownej publiczności najuprzejmiej donoszę, iż skład mój prawdziwych importowanych **Hawanskich Cygarów,** przeniósłem z placu **Wilhelmowskiego** Nr. 16. na tenże sam plac **Wilhelmowski** Nr. 14. do domu **Pana Kaczkowskiego** na dole w prawo, i upraszam o łaskawe względy.

Herrmann Mathias, plac **Wilhelmowski** Nr. 14.

Mieszkanie składające się z 3 pokoi, kuchni, góry, drewnika, piwnicy, jest natychmiast do wynajęcia na **Wielkich Garbarach** pod **liczbą 5.**

W Rynku Nr. 48.**W Rynku Nr. 48.**

Octu do potraw, bardzo kwaśnego i czystego smaku, w każdej upodobanej cenie i ilości, kwartę od 1. Sgr. poleca fabryka octu **E. R. Wagnera.**

Napój majowy

codziennie świeży z pomarańczami poleca na teraz i czas przyszły:

$\frac{3}{4}$ **kwartową flaszkę po 10 Sgr. 6 flaszek za 1 $\frac{1}{2}$ Tal.**

Większe ilości napoju majowego winny być $\frac{1}{2}$ godziny wprzody zamówione, w którym to czasie takowe zawsze świeżo dostarczać będę.

E. R. Wagner, w Rynku Nr. 48.

Z dniem dzisiejszym otworzyłem restauracyą połączoną z fabrykacyą rozmaitych kielbas i z rozmaitemi delikatnemi trunkami. Polecając się względem szanownej publiczności nadmieniam, iż **13** butelek bawarskiego piwa najlepszego sprzedaje za 15 Sgr. Wieczorem świeże kiszki i kielbasy z kwaśną kapustą. Poznań, dnia 16. Kwietnia 1856.

Mastowski, ulica **Jezuicka** Nr. 8.**Kurs giełdy berlińskiej.**

Dnia 14 Kwietnia 1856	Sto pa	Na pr. kurant	Na pr. kurant
	pa	papieru	gotowi
	pa	zn.	zn.
Pożyczka rządowa dobrowona	4 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{3}{4}$	—
dito z roku 1850	4 $\frac{1}{2}$	—	101
dito z roku 1852	4 $\frac{1}{2}$	—	101
dito z roku 1853	4	—	97
dito z roku 1854	4 $\frac{1}{2}$	—	101
Oblię długu skarbowego	3 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{1}{2}$	—
dito premiów handlu morskiego	—	150	—
dito Marchii Elektoralnej i Nowej	3 $\frac{1}{2}$	—	83
dito miasta Berlina	4 $\frac{1}{2}$	—	101
dito	3 $\frac{1}{2}$	—	—
dito	3 $\frac{1}{2}$	—	94
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowej	3 $\frac{1}{2}$	—	91
dito Prus Wschodnich	3 $\frac{1}{2}$	—	95 $\frac{1}{2}$
dito Pomorskie	3 $\frac{1}{2}$	—	95 $\frac{1}{2}$
dito W. X. Poznańskiego	4	—	100
dito W. X. Pozn. (nowe)	3 $\frac{1}{2}$	—	89 $\frac{1}{2}$
dito Szlaskie	3 $\frac{1}{2}$	—	88 $\frac{1}{2}$
dito Prus zachodnich	3 $\frac{1}{2}$	—	87 $\frac{1}{2}$
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	92
Louisdory	—	—	101 $\frac{1}{2}$
Akcyje kolei żelazn. Starogr. Poznańsk.	4	—	98 $\frac{1}{2}$